

Om arvoden för frivilliga samhällsarbetare

Bakgrund och syfte

Syftet med detta dokument är att förtydliga var Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare, RFS, står i arvodesfrågan. Förbundet är inte ett fackförbund som driver medlemmars villkor på ett individuellt plan. Förbundets uppdrag är att arbeta generellt för bättre villkor för alla frivilliga samhällsarbetare och en ökad rättssäkerhet för den brukare/patient/klient/huvudman som får stödet.

Likvärdighet och transparens

RFS anser inte att arvodet är det som ska vara avgörande för att åta sig ett uppdrag. Arvodet är en symbolisk summa för den tid och engagemang som den frivilliga lägger ner i sitt uppdrag. Det är därför viktigt att det finns en likvärdighet och transparens kring arvodet, till exempel hur ofta det ska betalas ut, hur stort det är och på vilka grunder som arvodet ges. Vid godmanskap där huvudmannen som regel själv ska betala arvodet är det av ännu större vikt att det finns transparens och tydlighet i vad arvodet kommer att bli.

De olika lagreglerade frivilliguppdragen har olika arvodessystem. Lekmannaövervakare utses av Kriminalvården som är en myndighet och därmed är arvodet likadant i landet: 500 kr i månaden, 250 kr i arvode och 250 kr i kostnadsersättning. Lekmannaövervakare har också en möjlighet att få ett extra arvode vid mycket krävande uppdrag. För övriga uppdrag som utses av överförmyndare, socialtjänst eller patientnämnd varierar arvodet mellan kommuner och landsting.

Att samma riktlinjer bör gälla för respektive uppdragstyp oavsett var i landet man bor tycker RFS ska vara en självklarhet. Det ska gå lätt att förutse vilket arvode man ska få och arvodet bör också stå i relation till det arbete som läggs ner. Något som RFS lyft i diskussion med Justitiedepartementet.

Förutsägbarhet

Det måste finnas en förutsägbarhet när den frivilliga tar på sig ett uppdrag, både i vilket stöd som myndigheten kan ge och vilket arvode som utgår. RFS vänder sig emot att arvoden sänks under pågående uppdrag. Att i efterhand förändra villkoren för pågående uppdrag skapar frustration och besvikelse och ger inte bra förutsättningar för gott samarbete.

Differentierat

Ibland kan de lagreglerade frivilliguppdragen vara utmanande eller periodvis kräva mycket stora arbetsinsatser, utöver vad som får anses ingå i ett "vanligt" uppdrag. För dessa tillfällen anser RFS att det är befogat att den insatsen också ska kunna avspeglas i det arvode man får. Detta bör vanligtvis vara en tillfällig lösning i väntan på ytterligare insatser.

Om arvodet upplevs oproportionerligt

Framförallt gode män och förvaltare framför ibland att ansvarig myndighet verkar ha bristande förståelse för hur mycket tid och kraft ett uppdrag kan ta. Att få till stånd en dialog med myndigheten och göra en överenskommelse i förväg är alltid att föredra. Om gode mannen/förvaltaren upplever att beslut om arvode inte står i proportion till nerlagt arbete är det möjligt att överklaga ett arvodesbeslut. Här är det viktigt att påminna om att uppgifter som ligger utanför uppdraget som huvudregel inte är arvodesberättigande.

Myndighetens ansvar

Alla myndigheter bör tänka igenom hur de ska agera kring arvodet och en god kommunikation med de frivilliga är viktig. Myndigheterna glömmer ofta bort hur viktigt det symboliska värdet av arvodet är, särskilt för de gode männen där arvodet ofta är den enda bekräftelse som ges från myndigheten. En sänkning av arvodet kan upplevas som den frivilliginsats som gjorts nervärderas. Arvodesfrågan går också hand i hand med hur övrigt stöd, utbildning och uppmuntran till de frivilliga ser ut. Myndigheterna behöver värna sina frivilliga och skapa förutsättningar för samarbete och då krävs långsiktighet och dialog. Här kan RFS lokalföreningar vara en viktig part och förbundet förespråkar att myndigheten har en kontinuerlig dialog med föreningens styrelse.

Om milersättning

En del myndigheter väljer att slå samman milersättningen med arvodet, genom att ange en klumpsumma istället för att milersättningen betalas separat. Detta gör att uppdragstagare i kommuner med stora avstånd inte alltid får tillbaka hela summan som har lagts ut på resor och bensinkostnader. Dels eftersom summan inte täcker kostnaderna man haft. Dels eftersom uppdragstagarna får betala skatt på arvodet istället för att få skattefri milersättning för faktiska körda mil. RFS anser att det måste vara en självklarhet att den frivillige får tillbaka de utgifter man haft i uppdraget. Det ska inte kosta att åta sig ett frivilliguppdrag. Om denna situation uppstår anser RFS att det kan vara värt att överklaga arvodesbeslutet.

Om kostnadsersättningar

RFS tycker att den kostnadsersättning som den frivillige får ut ska vara skattefria i de fall de motsvarar redovisade utgifter. Idag är det bara

kostnadsersättningar över 5 000 kronor som är skattefria. Detta är en fråga som RFS driver på för att förändra.

Sammanfattning

RFS anser att det är viktigt att det ska finnas *likvärdighet* i landet och *transperens* kring arvodering av lagreglerade frivilliguppdrag samt att arvodet är *differentierat*, det vill säga motsvarar de uppgifter som utförs. Det måste finnas en *förutsägbarhet* när den frivilliga tar på sig ett uppdrag, både i vilket stöd som myndigheten kan ge och vilket arvode som utgår. Förbundet driver denna fråga på nationell nivå och lokalföreningen kan här påverka på det lokala planet. Samtidigt är det viktigt att betona att det inte är arvodet som ska vara drivkraften för att ta ett lagreglerat frivilliguppdrag. Att vara frivillig samhällsarbetare är inte ett yrke utan ett frivilliguppdrag. I dialogen med myndigheten är det därför viktigt att lyfta fram värdet av stöd, utbildning och uppmuntran.